

?!

PHILIPPE STARCK

Exkluzivní rozhovor
se světovým designérem

UMĚNÍ NA TĚLE

66 otázek pro Musu
– tatéra a výtvarníka

ZPÁTKY DO MINULOSTI

U Forresta Gimpfa
londýnského punku

KONEC TULIPÁNŮ

Jak vypadá budoucnost
světových metropolí

S VERSACEM V POSTELI

Když vám módní
značky zařizují byt

Date	Media	Title
15.6.2017	Proč ne?	Čaroděj ze země: Někdejinde

ČARODĚJ ZE ZEMĚ

Někdejinde

„NARODÍTE SE S NEMOCÍ JMÉNEM
KREATIVITA – JSTE NEPŘIZPŮSOBIVÝ,
NEZAPADÁTE DO SPOLEČNOSTI, A POKUD
NEHCETE UMŘÍT HLADY, MUSÍTE NAJÍT
METODU, JAK Z TOHOTO PROKLETÍ UDĚLAT
PŘEDNOST. ZAČNETE TVŮŘIT.“ ŘÍKÁ
PHILIPPE STARCK. MOŽNÁ NEJZNÁMĚJŠÍ
DESIGNÉR PLANETY SE S NÁMI SEŠEL
BĚHEM SVÉ JEDNODENNÍ NÁVŠTĚVY
PRAHY. V EXKLUZIVNÍM ROZHOVORU
MIMO JINÉ PROZRADIL, KDY BY BYL
OCHOTNÝ DOBROVOLNĚ ZEMŘÍT,
PROČ DESIGN NIKDY NEZMĚNÍ
SVĚT, CO HO ŽERE ZAŽIVA
A KOHO BY RÁD POSADIL
DO ELEKTRICKÉHO
KŘESLA.

Text: Petr Matějček · Foto: David Turecký

S

lávu prý nikdy nehledal. A možná právě proto si ona našla jeho. Nerad mluví, a přitom toho má hodně co říct. Philippe Starck (68), jeden z nejvýraznějších designérů posledních desetiletí, je pro mnohé záhadou. Poustevník, který za svou kariéru dokončil více než deset tisíc projektů. Rebel snící o demokratizaci designu. Volno-myšlenkář, podle kterého má kreativita smysl pouze tehdy, když slouží lidem. Navrhoval interiér soukromého apartmá někdejšího francouzského prezidenta François Mitteranda. Pro italskou společnost Alessi vytvořil legendární odšafaňovač Juicy Salif, pro firmu Kartell zase ikonickou židli Louis Ghost z průhledného plastu. Steve Jobs si u něj objednal jachtu a Richard Branson rovnou celý kosmodrom. Svůj čas pařížský rodák nejraději tráví daleko od civilizace uprostřed „močálů, písků, lesů a jezer“ ve vlastním snovém světě, jež nazývá Někdejinde. Na veřejnosti se dnes už ukazuje velmi zřídkka, rozhovory a focení většinou odmítá.

O to vzácnější je, když udělá výjimku. Jako třeba počátkem června, kdy na pozvání italského výrobce světel Flos a českého prodejce Konsepti zavítal na jeden den do Prahy. „Právě jsme s manželkou dorazili a cítím se tak trochu jako sjetý. Ale jsem tady a připravený zodpovědět vaše dotazy – tatataaaaa!“

Výborně. Tvrdíte o sobě, že žijete v zemi Někdejinde. A já jsem doufal, že byste nás dnes mohl vzít na malou exkurzi touto bájnou říší a trochu nám ji představit.
Někdejinde funguje ve dvou rovinách. Jedna je materiální a ta druhá nehmotná. Na materiální úrovni jde o to, kde s mou ženou žijeme – uprostřed močálů, písků, lesů a jezer. Nikdy ne ve městě. S nikým se nebavíme, nechodíme do kina, na drinky ani výstavy. Žijeme jako moderní mníši a zejména já pak trochu autisticky. No a pak je tu ještě nehmotná země Někdejinde, což je svět, do něhož mohu vstoupit pouze já – mé osobní duševní území, chcete-li. Až tam mohu žít opravdu svobodně. Ve finále je mi vlastně úplně jedno, kde se nachází má tělesná schránka. Podstatné je, aby má mysl byla tam, kde má být. To znamená, že se většinu času oddávám snění, a nejsem proto schopen účastnit se běžného života. Nemám k němu vztah. Přes den žiji svými projekty, což mi má poustevnická existence výrazně

usnadňuje. Každé ráno si v sedm hodin sednu s tužkou před kus bílého papíru a snažím se vše, co jsem zažil ve světě Někdejinde, přetvořit v něco jako magmu, z níž pak formuji nové nápady. Nejprve mravní dimenzi, která by měla být základem každého díla, následně koncept a nakonec projekt, z něhož se občas bohužel stane reálný produkt.

**Říkáte, že jste tak trochu autista...
Trochu... hodně!**

Dalo by se říct, že je to obecně jedna z vlastností výjimečně kreativních lidí, že jsou svým způsobem trochu mimo?

Tím si nejsem úplně jistý. Zde výjimečně souhlasím s těmi strašnými Angličany, kteří říkají, že existuje spousta způsobů, jak stáhnout kočku z kůže. Každý si musí najít svou osobní metodu, která mu vyhovuje. Já tvořím, protože to vnímám jako svůj jediný závazek. Společnosti kolem sebe nerozumím a nemám k ní žádný přirozený vztah. Nevím, co bylo dřív – slepice, nebo vejce, kreativita, či autismus. Jedno je ale jisté: již od velmi raného věku jsem byl donucen vybudovat si své vlastní universum. Jsem schopný navrhout letadla, rakety, komplikované zdravotní potřeby. Kdybyste po mně ale chtěl, abych vám teď hned vyhláskoval abecedu, tak to nedokážu. Jsem známý jako návrhář, který k všem přistupuje s matematickou precizností a nebojí se ani technologicky náročných zakázek, přitom neumím pořádně násobit, dělit ani odčítat. Uprímně řešeno bych vám tady nedokázal vyjmenovat ani všechny měsíce v roce. A kdyby mi někdo vyhrožoval, že pokud nenapišu a neodešlu dopis, zastřelí mě, tak dobrovolně zemřu.

Teď bych vás rád konfrontoval se třemi větami, jež jste pronesl v některých vašich předešlých rozhovorech, a doufám, že mi je pomůžete objasnit.

První: Designéři nikdy nezmění svět.

To je pravda, nezmění. Design svět změnit nemůže. Design nedokáže zachránit život. Ve své nejlepší podobě, když je opravdu poctivý, a ne pouhým nástrojem marketingu, může design pomoci lidem k lepšímu životu. Nedokáže ale tvořit život, zachraňovat život anebo měnit svět.

Chtěl byste změnit svět?

Ano, ale z mnoha různých důvodů nejsem v té pozici. Existuje opravdu jen málo lidí, kteří něco takového dokážou. Možná jedna, dvě či tři výjimečné osobnosti v každé generaci, víc ne.

Druhá: I kartáček na zuby si musí zasloužit existovat.

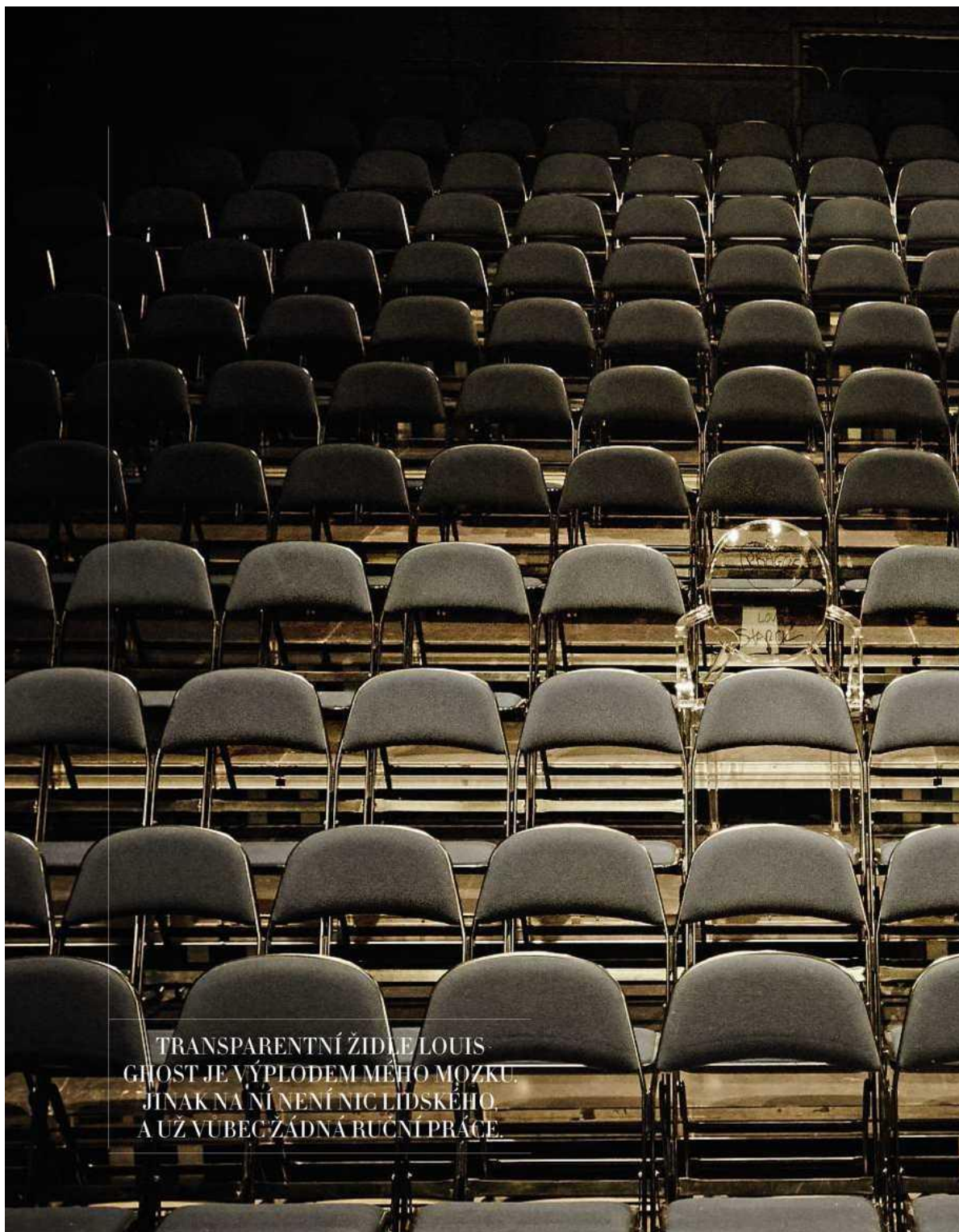

**JÁ TVOŘÍM, PROTOŽE TO VNÍMÁM
JAKO SVŮJ JEDINÝ ZÁVAZEK.
KE SPOLEČNOSTI KOLEM SEBE
NEMÁM ŽÁDNÝ PŘIROZENÝ VZTAH.**

TY OPRAVDU NALÉHAVÉ
PROBLÉMY TÉTO PLANETY
MŮŽE VYŘEŠIT POUZE
TECHNOLOGICKÝ POKROK.

TRANSPARENTNÍ ŽIDLE LOUIS
GHOST JE VÝPLODEM MÉHO MOZKU.
JINAK NA NI NENÍ NIC LIDSKÉHO.
A UŽ VŮBEC ŽADNÁ RUCNÍ PRÁCE.

Měl jsem tím na mysli, že pro mě není žádný malý projekt. Pokud k věcem přistupujete s pokorou a vaším cílem je navrhnout věc, z níž lidé budou mít užitek, pak je vše v pořádku. Problém nastane v momentě, kdy děláte věci pro show, kdy se snažíte sám sebe zviditelnit.

Třetí: Designéři nejsou umělci.

Umělci jsou pouze lidé, kteří o sobě tvrdí, že jimi jsou. Můžete se postavit tamhle k tiskárně, vytisknout si vizitky, na nichž bude pod vaším jménem stát UMĚLEEC, a budete umělcem. A vše, co děláte, bude vnímáno jako umění. O tohle já nemám zájem. Nejsem umělec. Snažím se být tvůrcem, protože jsem pevně přesvědčen, že je svět dnes potřebovat mnohem víc než umělce.

Ono je to asi složité, když každý chce být designérem a jen málokdo řemeslníkem.

Ale to už se dnes mění. Čím dál tím silněji teď vnímám takzvaný trend výrobců. Pod vlivem velkých ekologických a ekonomických změn v západním světě roste generace lidí, kteří nejenže designují, ale produkt jsou si schopni zároveň i sami vyrobit. Ještě donedávna byl zájem především o designéry teoretiky. Dnes inteligentní část mladých návrhářů ví, že je dobré být schopný si své návrhy umět i sám zrealizovat. Ze by to do budoucna ale bylo hlavně o nich, to rozhodně ne. Světla, která děláme například ve spolupráci s firmou Flos, si sám jednoduše nevyrobíte. Stejně jako bych já doma bez technologie na vstříkování plastů a odpovídajícího materiálu nikdy nevyrobil transparentní židli Louis Ghost. Louis Ghost je výplodem mého mozku – lidské inteligence. Jinak na ní ale není nic lidského, a už vůbec žádná ruční práce. Jedna jediná skicka, zbytek obstaraly mašiny. Osobně preferuji práci s inženýry a moderními technologiemi. I od výrobců můžeme samozřejmě čekat zajímavé výsledky, moc jich ale nebude. Ty opravdu nálehavé problémy této planety může vyřešit pouze technologický pokrok. Oni jsou součástí řešení, součástí, na niž jsme v posledních letech bohužel téměř zapomněli, rozhodně však ne celým řešením.

Nedávno jsem navštívil legendární Bubble Palace, avantgardní sídlo, které pro francouzského módního návrháře Pierra Cardina na přelomu 70. a 80. let postavil maďarský architekt Antti Lovag. Právě u Cardina jste jako umělecký ředitel sekce s nábytkem začínal kariéru. Jak moc vás tyto futuristické tehdy ovlivnily?

Byl to v 70. letech obrovský trend, který o pár let dříve odstartovalo přistání Američanů na Měsíci. Všude se to jen hemžilo nejrůznějšími utopiemi, což bylo velmi zábavné. Dnešní společnost naopak nemá utopie vůbec žádné. Na druhou stranu si musíme ujasnit, že skutečně šlo o pouhé utopie. Domy jako Lovagův bublinový palác a mnohé další vznikly sice na základě zajímavých avantgardních teorií, nikoliv však ve vztahu k ergonomii lidského těla. Nechodíme v ostrých úhlech, lidská konstituce nekopíruje bubliny a zatím jsme ještě neopustili zemskou přitažlivost. Šlo o fantastní představy, pokusy materializovat jisté vize o budoucnosti, které ovšem v reálném světě nikdy nefungovaly. Také proto, že ti lidé možná předběhli svou dobu.

Futuristické myšlenky se snažili naplnit s pomocí tehdejších technologií. Domy pak stály celé jmění, ze všech stran do nich teklo a propadávaly se jim stropy. Ale o čem se to tady bavíme? Problémy současné architektury změnou tvaru beztak nevyřešíme.

Jak to myslíte?

V rámci architektury by se dnes měla řešit jedna jediná otázka: jak každému člověku na světě nabídnout důstojné bydlení v ceně osobního automobilu? To je vše. A je úplně jedno, zda ten dům bude hranatý, kulatý, z betonu, dřeva či zvykačky. Je skandální, že člověk v 21. století musí utratit dvě třetiny svého celoživotního výdělku za to, aby se dostal pryč z deště. Výzva architektury se dnes tedy netýká kultury a designu, nýbrž politiky a průmyslu.

Demokratizace designu – to je vaše celoživotní téma. A bylo to téma mnohých známých architektů i designérů před vámi. Zabývali se jím například Ludwig Mies van der Rohe, Walter Gropius i Le Corbusier. Nejde ale v podstatě o oxymóron?

Ne. Ne. Ne, demokratický design... Ano! Jde. Souhlasím s vámi. Design byl elitářský. Rozhodně v době Miese van der Rohe, Gropiuse a Le Corbusiera. Jenže kupříkladu s pomocí vstříkovacích lisů na plast je dnes demokratický design bez problémů uskutečnitelný. Tato technologie umožňuje snížit výrobní cenu na naprosté minimum a současně zvýšit kvalitu a výrazně prodloužit životnost daného produktu. Především jsem v jednom supermarketu viděl fantastickou židli za 14 eur. Dokážete si to představit, 14 eur?! Takový kus nábytku si může dovolit už opravdu téměř každý. Skutečná elegancie podle mého názoru vzniká až multiplikací určitého objektu. Ideologie limitovaných edic oproti tomu vede k selekci diktované penězi, nikoliv potřebou. A to je špatně. Jak už jsem zmiňoval, k realizaci utopie je třeba mít tu správnou technologii a odpovídající materiál. Chtěl bych říct, že jsem byl prvním průmyslovým designérem, který použil vstříkování plastu, a že jsme tuto válku vyhráli díky mně, ale nebyla by to úplně pravda. Jedním z prvních lidí, kteří používali technologii vstříkování plastů, byl už můj otec. Narodil jsem se s vůní taveného plastu v nose.

Když už jsme u futuristických vizí – vaši agenturu jste nazval Ubik podle dystopického sci-fi románu amerického spisovatele Philipa K. Dicka. Proč?

Víte, u Dicka nikdy nešlo o vesmírnou operu, nýbrž o analýzu nán velmi blízké budoucnosti a zkoumání paralelních světů, jež dnes máme na dosah ruky. Jednoduše to pro mou generaci byl ten správný vizionář. Velmi hrdý jsem na to, že mi jeho děcera před pár lety poslala dopis, v němž se mi svěřila, že jsem

---

**KUSKUTEČNĚNÍ UTOPIE
JE TŘEBA MÍT TU SPRÁVNOU
TECHNOLOGII A ODPOVÍDAJÍCÍ
MATERIÁL.**

jeden z mála lidí, kteří jejího otce opravdu pochopili. Zároveň mě požádala, jestli bych ji nemohl navštívit v San Francisku, abych jejím dětem vysvětlil, kdo byl jejich dědeček. Zatím jsem se k tomu nedostal a to je velká ostuda.

Na druhou stranu Ubik v Dickově románu představuje produkt s atributy křesťanského Boha, který má moc zachránit svět. A to, jak jste říkal, design přece nedokáže... Ne, to rozhodně ne. Svět může zachránit jen ta správná politická a filozofická vize, jejíž součástí bude zároveň technologie, s jejíž pomocí ta vize bude realizovatelná.

Jak složité je muset být neustále kreativní?

Není to složité, ale bolestivé. Je to duševní onemocnění, s nímž se narodíte a vyrůstáte. Stane se z toho jakési přirozené vylučování, jako když se potíte. Bolestivé to je, protože vám tato nemoc ukradne život, sežere vás a vy nakonec zemřete bez toho, že byste někdy poznal skutečný svět. Kolem vás se lidé radují z malíčností, prožívají nejrůznější vášně, nechávají se okouzlit. Jenže vy žijete jako všichni nemocní nebo závislí lidé ve vlastním akváriu – někdy je křišťálově průsvitné a vidíte ven, dokáže ale také být plné bahna.

Kam chodíte pro nápady? Existuje nějaké místo, které vás inspiruje?

Nemám pocit, že by něco takového existovalo. Vnímám to spíš jako neustále se opakující automatický proces, jenž nepotřebuje žádné palivo ani potravu. I pro mě je to záhadou. V noci ale mívám abnormální sny. Mozky běžných lidí ve spánku zpracovávají události předešlého dne. Sní o svých matkách, snoubencích či nových autech. Mně se ještě nikdy nic normálního nezdálo. Létám, rozhlížím se kolem, dotýkám se věcí – ale to vše v galaxii, která je mi naprosto cizí. Neznámé barvy, světlo, dokonce i vzduch je tam jiný. Možná jsou právě tyto stavy původem mé odlišnosti. Nevím. Přes den jsem podivín, v noci je to však nejhorsí.

Zas až tak špatné to být nemůže. Četl jsem, že jste ve snu viděl stůl, který jste následně navrhl pro někdejšího francouzského prezidenta Françoise Mitteranda.

Okamžitě jsem věděl, že jde o výjimečný okamžik. Jen zřídka si ze svých snů pamatuji konkrétní věci a to, že z nich nakonec vznikne reálný produkt, je naprosto ojedinělé. Odjakživa mám velmi špatnou paměť. Zítřka se budu muset své ženy zeptat, kde že jsme to dnes byli, v Česku, nebo v Portugalsku? Nevím. Tehdy jsem si ten objekt ale vybavil úplně přesně. Hned jsem vyskočil z postele a nakreslil ho na kus papíru. Ani ne tak kvůli potřebě vyrobit ho, ale spíš jako svědectví toho pro mě unikátního momentu.

Je kreativita něco, s čím se člověk opravdu musí narodit, nebo je to něco, co se lze naučit?

Obojí. Narodíte se s tou výše popsanou nemocí, jste nepřípustivě, nezapadáte do společnosti, a pokud nechtete umřít hladu, musíte najít metodu, jak ze svého prokletí udělat přednost. Začnete tvořit. To je v podstatě instinktivní proces. Tvorba samotná však samozřejmě má svá pravidla. Je to jako gymnastika, rituál. Už někdy od 19. století existuje mylná představa, že umělec musí být neustále opilý,

JE TO TAK, ŽE SE SICE S NĚČÍM NARODÍTE, ALE KDYŽ TO NETRÉNUJETE, TAK O TEN DAR PŘIJDETE.

ideálně závislý na drogách a v podstatě nikdy nespát, aby mohl kreativně fungovat. Není to pravda. Chce-li člověk být opravdu kreativní, musí mít disciplínu, žít zdravě, chodit včas spát, alkohol pít jen velmi sporadicky a nikdy nebrat drogy. Nechápejte mě špatně, já jsem bral spoustu drog, když jsem byl mladší. To je běžný pochod bádání a dospívání. Právě proto ale také vím, že jsem díky nim nikdy nezískal žádný talent. Je to tedy tak, že se sice s něčím narodíte, ale když to netrénujete, tak o ten dar přijdete. Jako chlápek s dlouhýma nohama – když nebude běhat, olympiádu nikdy nevyhraje.

Politický design vám není cizí. Existovala pro něj někdy lepší doba než právě teď?

Vše je politické – design, pití, jídlo, nakupování, šukání – odjakživa a navždy. Politika je především lidský postoj a z toho důvodu je každá naše aktivita politická. Podívejte se, dnes mluvím s vaším magazínem a nevím, jak moc političtí jste. Ale pokud jste třeba pravicové médium, tak by to pro mě byla katastrofa, poněvadž já jsem levicák.

Pro Mitteranda jste navrhl psací stůl. Co kdyby vás teď požádali, abyste navrhl trůn pro nového amerického prezidenta Donalda Trumpa?

Nikdy! Ale můžeme všichni snít o elektrickém křesle.

Velkým trendem 21. století je také ekodesign.

Není to trend.

Nutnost?

Design beroucí v potaz životní prostředí je nesmírně důležitý. Nevidím v tom ale trend ani nutnost. Jednoduše je. Tam už dnes není žádný prostor pro volbu. Moc času už nám nezbyvá. Je to boj na dvou úrovních: a) potřebujeme lepší mezinárodně platné zákony a b) si musíme uvědomit vlastní zodpovědnost. Namísto toho, abychom se tupě nechali unášet nejrůznějšími tržními mechanismy, musíme vzít budoucnost naší rasy do vlastních rukou. Mimo jiné to znamená vzdát se neudržitelného módního koloběhu ve prospěch dlouhodobě udržitelných, odolných produktů.

Jak moc vaši profesi změnila digitální technologie?

V mém životě toho upřímně řečeno moc nezměnilo. Já v zásadě nekomunikuji a ta revoluce, o níž mluvíte, souvisí primárně s komunikací. Problém dnes vidím v tom, že příliš mnoho lidí pracuje na potrubí a už jen málokdo se zabývá tím, co tím potrubím vlastně posíláme. Dostáváme se tak do začarovaného kruhu, kdy potrubí vydělává peníze na další potrubí. Jenže kolik důležitého toho v něm opravdu je? Tak 0,1 procenta? Na druhou stranu jsem vděčný, že existuje, protože mi umožňuje žít a tvořit o samotě, daleko od civilizace. ■

DESIGN BEROUČÍ V POTAZ ŽIVOTNÍ
PROSTŘEDÍ JE NESMÍRNĚ DŮLEŽITÝ.
NEVIDÍM V TOM ALE TREND ANI
NUTNOST. JEDNODUŠE JE.

STARCKŮV svět

Francouzský designér, který se věnuje široké škále oborů od produktového designu, modního návrhářství přes interiéry až po architekturu. Je pokládán za světoobchána, který sdílí s celým světem svou designérskou vizi a který pozměňuje realitu každodenního života. Jeho design je revoluční – jak svými návrhy, tak například snahou o ekologické myšlení. Narodil se v roce 1949 do rodiny leteckého konstruktéra a už jako malý se díval na to, jak jeho otec skládá a rozebírá modely. Dá se říct, že téměř jakmile držel tužku, začal kreslit. V Paříži na École Nissim de Camondo vystudoval umělecký design a brzy poté už pracoval pro módní dům návrháře Pierra Cardina. V roce 1976 si založil svou první firmu Starck Products, kterou později přejmenoval na Ubik podle sci-fi románu Philipa K. Dicka. V 70. letech na sebe upozornil lampou Easy Light (1978), připomínající obyčejnou tyčovou zářivku, již lze položit na zem nebo opřít o zeď. Zhruba v téže době zaujal veřejnost interiéry dvou pařížských klubů a za pár let následovala nabídka od tehdejšího francouzského prezidenta Françoise Mitterranda. Starcka si vybral, aby mu navrhl interiéry jeho rezidence v Elysejském paláci. Následovala nabídka na zařízení interiérů kavárenského řetězce Café Costes. Starck se dostal mezi nejproslulejší architekty a designéry a získával zakázky od věhlasných italských nábytkářských firem, které udávají módu a trendy. Vyráběl nábytek z umělé hmoty či třeba dnes již ikonický lis na citrusy Juicy Salif z roku 1990, navržený pro firmu Alessi. Známá a oblíbená je také židle Louis Ghost (2002) pro značku Kartell. Osobitý tvar ovšem vtiskl mnoha dalším věcem – vanám, brýlím, kufrům, lampám, nábytku, elektronice, nádobí, oblečení, lalvám a sklenicím na potraviny, větrným elektrárnám, ale i pohodlným pro zimní olympijské hry v Albertville, lodím, motorkám a automobilům.

Date	Media	Title
15.6.2017	Proč ne?	Kurátoři snů

Italská společnost Flos věnuje část výtěžku z prodeje lamp ze série Guns na charitu. Od roku 2005 se jedná o více než milion eur, které jdou především na dětské sociální programy v Africe a v Jižní Americe.

KURÁTOŘI *snů*

„DNES JE BĚŽNÉ, ŽE SUPER ZNAČKA POZVE SUPER NÁVRHÁŘE,
ZA NĚHOŽ JSOU LIDÉ ZVYKLÍ V SUPER GALERIÍCH UTRÁCET
SUPER PENÍZE A SPOLEČNĚ VYROBÍ NĚJAKÝ SUPER PRODUKT.
TO JE SUPER, MILUJI SUPER VĚCI. ALE NA MŮJ VKUS JE TO UŽ
TROCHU PRVOPLÁNOVÉ.“ ŘÍKÁ PIERO GANDINI, ŠÉF ITALSKÉHO
VÝROBCE DESIGNOVÝCH SVÍTIDEL FLOS.

Text: Petr Matějček – Foto: David Turecký, Filip Jandourek, archiv firmy

roh, která je dnes známá jako Ará. Já jsem se pak vrátil zpátky a otec mě zaměstnal v oddělení výzkumu a vývoje. Od té chvíle jsem se se Starckem stýkal pravidelně. Od samého začátku jsem chápal jeho revoluční přístup a možnost být v jeho blízkosti jsem vnímal jako velké privilegium. Je to obrovský revoluční nář.

Opravdu?

O tom nelze pochybovat. Spousta lidí se domnívá, že inovace znamená věci přidávat. On od samého začátku věděl, že tomu tak není, že inovace znamená rozbít, bourat, nově sestavovat a měnit. A rozhodně nejde pouze o talent. Na světě existuje sice jen málo opravdu talentovaných lidí, ale ještě mnohem méně těch, kteří k talentu mají zároveň schopnost empatie, vize, které jsou ochotni sdílet, sadu fungujících hodnot a takový ten nepopsatelný pocit v žaludku, který je vždy vyše tím správným směrem.

A ten pocit Starckovi na přelomu 80. a 90. let kázal vyrobit plastovou lampu Miss Sissi.

Ano, nejprve však musíte pochopit, v jaké pozici jsem v ten moment byl. Odmítal jsem pracovat s inženýry mého otce, protože na mě byli příliš konzervativní. Sestavil jsem si tedy vlastní malý tým a vybudoval pro něj separátní kancelář. To je privilegium, které jako syn majitele máte. Jediné privilegium. Všechno ostatní stojí za starou bačkoru. Ve firmě, kde vašeho otce považují za legendu, se na vás všichni koukají jako na blbečka. No a v ten moment se objevil Starck a začal mě přesvědčovat, že musíme vyrobit takovou malou plastovou lampičku, jež vypadala, jako by ji navrhlo pětileté dítě. Chápal jsem, že to pro firmu, která se proslavila lampami od bratrů Castiglioniových a Tobia Scarpy, bude znamenat revoluci.

Také se z toho mohl vyklubat pěkný průšvih.

Souhlasil jsem s výrobou prototypu. A když byl hotový, postavil jsem ho ve své kanceláři na stůl, zhasl všechny světla kolem a nechal zavolat dvě sekretářky. Sám jsem se schoval za dveřmi a pozoroval, co se bude dít. Vešly a viděly před sebou svítit tu malou oranžovou věc. A začaly se chovat, jako by právě potkaly kofátko: „Ohh, jaká roztomilá malá lampička.“ V tu chvíli jsem věděl, že máme vyhráno. Následující den jsem Starckovi řekl, že lampu vyrobíme. Měli jsme z toho ohromnou radost. Tedy až do chvíle, kdy jsme Miss Sissi představili mému otci.

Nesdílel snad vaše nadšení?

Byla to katastrofa. Zajímalo ho, jestli se jeho investice do nového týmu, který vedl jeho syn, vyplatila. Požádal mě tudíž, abychom lampu, výsledek naší celoroční práce, představili celé firmě. Když jsem ji slavnostně odhalil, otec se na mě překvapeně podíval a se vši vážností se mě zeptal: Co to je? Odpověděl jsem, že lampa a že je skvělá, protože je jiná a nová. Odvětil, že se firma jako Flos nemůže spoléhat na kus plastu, a vyzval mě, abychom mu ukázali další produkty, na nichž jsme posledních dvanáct měsíců pracovali. Přiznal jsem, že žádné další nemáme. Snažil se na celé situaci najít něco pozitivního, a tak se začal vyptávat na výrobní náklady. Musel jsem připustit, že produkce by byla velmi drahá – technologie na vstříkování plastu tehdy stála „majlant“ a firma zdaleka nebyla tak velká jako dnes. Řekl, že to v žádném případě nemůžeme riskovat. Jenže já už jsem vstříkovací stroje dávno objednal. Následovala rozsáhlá diskuse o mém mentálním stavu. V hloubi duše jsem ale věděl, že to pochopil. Miss Sissi jsme na trh uvedli těsně před Vánoce. Hned v prvním týdnu se prodalo 15 tisíc kusů a v následujícím roce 110 tisíc.

V Americe se říká, že i Italové mají právo nevyprávět, ale kvůli svému temperamentu ho jen stěží dokážou využít. Něco na tom asi bude. S Pierem Gandinim (54) jsme se původně sešli jen na krátký rozhovor k příležitosti návštěvy francouzského designéra Philippa Starcka v Praze. Nakonec jsme společně v centrále české interiérové firmy Konsepti strávili několik hodin. A bavili se o definici luxusu, budoucnosti řemesel i tom, proč Piero nebyl zrovna považován za ideálního adepta na převzetí firmy, která se za 55 let vyprofilovala jako jeden z nejvýraznějších výrobců světla na světě. „Byl jsem mladý, divoký a hloupý,“ říká muž, který strávil více než půl století po boku těch největších designérů naší doby.

Vzpomínáte si ještě na vaše první setkání s Philipphem Starckem? Bylo to někdy počátkem roku 1988. Žil jsem tehdy v Německu, kam mě poslali rodiče, protože jsem byl velmi složitý. Odmítal jsem chodit do školy, neustále jsem měl nějaké potíže, pořád jsem se rval a obklopoval se špatnými lidmi.

Takže typický Ital...

No, spíš takový nevyzrálý mačo. Chodil jsem sice na univerzitu v Miláně, ale vůbec jsem nestudoval. Rodiče si se mnou absolutně nevěděli rady. Nakonec – primárně asi proto, aby se mě konečně zbavili – mě poslali do Německa, kde jsem pracoval pro malou společnost, jež vyráběla komponenty pro Flos. Jednoho dne mi pak volal táta a vyprávěl o nějakém týpkovi, který za ním přijel do práce v rozpadajícím se Fiatu Ritmo Diesel – to bylo tehdy strašidelné auto. Na sobě měl prý černou koženou bundu a na srdci spoustu nápadů. Byl to Philippe Starck. Svou uhrančivou osobností mého otce okamžitě okouzli. Začali spolu pracovat na lampě připomínající býčí

Výběr Starckových lamp pro společnost Flos: horní řada zleva Ará, Miss Sissy, Archimoon, dole zleva D'E-Light, Bibliothèque Nationale a Bon Jour Unplugged.

Nastal pak někdy okamžik, kdy vám otec za tento úspěch poděkoval?

Jeho generace taková nebyla. Byli to tvrdí chlapi, kteří vyžadovali především disciplínu a nasazení. Do očí mi to tedy nikdy neřekl, ale od ostatních jsem věděl, že o mně mluví dobře a že chce, abych firmu jednoho dne převzal. Předávání moci pak bohužel kvůli jeho nemoci nastalo dřív, než jsme všichni čekali. Na druhou stranu jsem rád, že u toho byl Philippe. Představoval nový směr. Respektoval sice práci, kterou pro nás odvedli bratři Castiglioni, stejně jako já jsem se svým otcem sdílel spoustu hodnot, ale měli jsme svou vlastní představu o tom, kam by se firma měla vydat.

O Starckovi mluvíte jako o velkém revolucionáři. Revoluční rozhodnutí jste ale dělal i vy. Spolupráce se známými designéry, která je dnes normální, v 80. letech ještě neexistovala.

Dnes je běžné, že super značka pozve super návrháře, za něhož jsou lidé zvyklí v super galeriích utrácet super peníze a společně vyrobí nějaký super produkt. To je super, miluji super věci. Ale na můj vkus je to všechno už trochu moc prvoplánové. Chybí tomu moment překvapení, dynamika. Když jsme my začali spolupracovat se Starckem, změnilo to celou firmu, možná dokonce celé odvětví a zajisté to, jak nás vnímala veřejnost. A to je pro mě důležité. Ty dnešní super spolupráce změní tak maximálně stav vašeho účtu.

Miss Sissi lze považovat za esenci Starckova přesvědčení, že design je třeba demokratizovat.

Úplně přesně. Mohli jsme tehdy nechat vyrobit celou kolekci plastových lampiček a vydělali bychom spoustu peněz. Rozhodl jsem se nakonec proti tomu, a sice přesně z toho důvodu, o němž mluvíte. Miss Sissi jsem chápal především jako politický statement, důležitou myšlenku, kterou jsem v žádném případě nechtěl rozmělnit. Osobně jsem Flos ale nikdy nevnímal jako luxusní společnost. Uprímně řečeno je pro mě koncept luxusu stejně obrovskou kravinou. Naše produkty mohou být sice velmi drahé, ale pouze v případě, že jsme k jejich výrobě využili nějaké speciální materiály nebo pomoc výjimečných odborníků. Umíme dělat ale i levné věci. Vnímám nás spíše jako kurátory snů než jako luxusní společnost.

A vaše sny jste showroomem, v němž sedíme, přivezl i do Prahy. Si. Už jsem vám říkal, že jsem v mládí byl divoký a hloupý. Země na druhé straně železné opony pro mě neexistovaly. Když jsem sem pak jel poprvé, tak – upřímně řečeno – s tou typickou povýšenceckou západní pózou, že jedu do zatím nerozvinuté části světa. Až v Praze jsem pochopil míru své arogance. Uvědomil jsem si, že to, co se v Česku dělo uplynulých padesát let, nemůže nikdy smazat kulturní dědictví, které se zde vytvářelo po staletí. Vždyť tohle město bylo kdysi jednou z hlavních světových metropolí.

V jednom starším rozhovoru jste řekl, že vizionářství je vaší povinností. Jak jste to myslel?

První červenový večer se mohli milovníci a znalci designu v Praze setkat s Philipem Starckem i šéfem italské společnosti Flos Pierem Gandinim.

Myslel jsem to tak, že každý v životě něco dělá a měl by do toho ze sebe dát to nejlepší. A přitom je úplně jedno, zda jste surfař na pláži v Austrálii, nebo matematický génius. Od přírody v sobě máme potřebu zlepšovat se a bez konkrétní vize to nejde. Samozřejmě že jsem mohl od svého otce jednoduše převzít značku Flos, která měla bezchybnou reputaci, vyrábět drahé produkty a zahleovat jimi mezinárodní trhy. Poptávka by byla. Ale je to vize, která mě posune dál? Ne. To je taktika, dobrá strategie, jak prodávat lampy. Rádost by mi to však nedělalo. Nechápejte mě špatně. Dokážu být velmi tvrdým šéfem. Záleží mi na exekuci věcí a vyžadují tvrdou práci a disciplínu. Ty mě drží při životě. Až vize mě ale donutí ráno vstát z postele.

Jak v této souvislosti vnímáte inovace?

Jsou srdcem našeho podniku. A je jedno, jestli jde o novou technologii, nový styl, nový postoj nebo nový proud. Vezměte si třeba zmiňovanou Miss Sissi. Kolik toho na ní bylo inovativního? Z hlediska designu a technologie v podstatě nic. Z hlediska myšlenky ale všechno. Pokaždé, když připravujeme nový produkt, jsme přesvědčeni, že právě pracujeme na té nejdokonalejší lampě, kterou svět kdy viděl. Jinak bychom ani nemohli existovat. Někdy se mě lidé ptají, zda by nebylo lepší vyrábět produkty spíš podle výsledků marketingových analýz a průzkumů trhu než na základě představ nějakých bláznivých kreativců. Já jsem pevně přesvědčen, že kdybychom peníze a bezpečnost

upřednostnili před naším kulturním odkazem, Flos by ani zdaleka nebyl tam, kde dnes je.

Proto dnes pracujete s řadou světově známých návrhářů.

A všimněte si, že je každý úplně jiný. Mají rozdílný způsob vyjadřování, velmi rozdílné postoje, každý se jinak chová, jinak obléká. Jsou mezi nimi minimalisté i maximalisté, divoši i konzervativci. Všichni ovšem máme jednu společnou věc: sdílíme stejné hodnoty. Proto s většinou z našich designérů spolupracujeme již řadu let. Víme, že se na ně můžeme spolehnout a oni naopak vědí, že se mohou spolehnout na nás, že se každý jejich nápad pokusíme uskutečnit. Říká se, že u Flosu je všechno možné. Nevím, zda úplně všechno, ale potenciálně určitě. Rozhodně ve firmě nezamítneme nápad jen proto, že nám na první pohled připadá příliš drahý nebo třeba bláznivý.

Dokázal byste si představit spolupráci s někým z českých návrhářů?

Zvláštní, že tohle se mnou v Praze pořád někdo řeší. Ale asi tuším, odkud to pochází. Máte pocit, že jste spoustu let strávili pod dekou a teď se velmi důrazně snažíte vybudovat si identitu. Spoustu energie přitom soustředíte na češství samotné. Já vám musím říct, že jsem v tomhle mnohem svobodnější. Stejně jako mě nezajímá, zda je návrhář minimalistický, subverzivní nebo milovníkem baroka,

FLOS

Společnost vznikla v roce 1962 v italském Meranu. Dnes patří mezi světovou špičku ve výrobě inovativních osvětlovacích řešení v bytových a architektonických sektorech. V nabídce firmy, kterou vede Piero Gandini (na snímku), najdete ikonické produkty od legendárních návrhářů, jako jsou Achille a Pier Giacomo Castiglioni, Philippe Starck, Antonio Citterio, Piero Lissoni, Marcel Wanders, Konstantin Greis, Jasper Morrison, Patricia Urquiolaová, Ron Gilad, Ronan a Erwan Bouroullecovi, Michael Anastassiades a mnoho dalších.

neřeším ani to, jestli je Číňan nebo Čech. Zajímá mě jeho talent, nápady a jeho kapacita. Nic víc.

V Benátku prý týdně zmizí jedno řemeslo, protože se nenašel nikdo, komu by se dalo předat. Jakou váhu řemeslům přikládáte vy? Problém je v tom, že si naše společnost zvykla zřavovat se věcí, které zrovna nepotřebuje. A to je obrovská chyba. Námořníci dřív dokázali navigovat lodě podle hvězd, útesů vystupujících z moře a všemožných dalších pomůcek. Jen si představte tu úroveň odborných znalostí, na níž se pohybovali. Pak se někdy ve středověku objevil kompas. To však neznamenalo, že okamžitě hodili všechno za hlavu, protože co kdyby kompas najednou přestal fungovat? Dnes máme tablety, a kdybyste se někoho zeptal, co bude dělat, až se mu tablet rozbije, odpověděl by vám, že má v záloze druhý. Jenže ono nejde pouze o ty znalosti. Řemesla nám odpradáвна nastavovala hodnotový žebříček, učila nás respektu a pokoře k práci, věcem, přírodě a nakonec i k lidem samotným. Třeba takový foukač skla – to není jen člověk, který něco výjimečného umí, ale muž, který má v sobě obrovské dobrodružství, o němž by nám mohl vyprávět.

Jak lze něco takového ochránit?

Otázka by neměla znít, zda v 21. století ještě potřebujeme foukače skla, ale jak foukané sklo interpretovat tak, aby fungovalo i v rámci moderního designu. Musíme hledat nové perspektivy pro staré dovednosti. Příklad si můžeme vzít třeba od Japonců, kteří to dělají velmi dobře. Jejich vláda sponzoruje řadu programů, které tyto procesy podporují. Pro Itálii už je možná pozdě, ale Česká republika, která je mnohem menší a kulturně homogennější, by to ještě zvládnout měla. Nesmí to však být jen o podpoře, o tom, že budete lit peníze do něčeho, co by bez pomoci nepřežilo. V takových věcech pak chybí oheň. Aby měly budoucnost, je tradice třeba posunout do současnosti. A zrovna v tom by vám mohl pomoci třeba nějaký cizinec.

Jak složité bylo v tradiční rodinné firmě, jako je ta vaše, prodat majoritní podíl investiční společnosti Investindustrial?

Udělal jsem to, protože jsem cítil, že to udělat musím. Vysvětlím. Má matka pocházela z provinční aristokratické rodiny. V jejím světě se vše považovalo za nedotknutelné dědictví. Třeba naše rodinné sídlo. Nikoho nesmělo ani napadnout, že by se prodalo, protože dotčený by se okamžitě stal tím, který odstartoval rozprodej praprapradědkova odkazu. Problém byl v tom, že se k němu po dvou třech čtyřech generacích hlásil obrovský počet nejrůznějších příbuzných. A ti se neustále hádali, kdo bude kdy obývat jaké křídlo a kdo bude v domě trávit prázdniny. Bylo to absurdní a směšné. Mezi respektem a dekadencí je velký rozdíl. Práci, kterou dělám, považuji sice za naprosto fantastickou, ale nechci, aby se mé děti cítily zavázány pokračovat v mých šlépějích. Nemohu z nich přece dělat zajatce svého snu, svých představ o životě. To by bylo nezodpovědné. A pak, jsem člověk, který má rád výzvy. V určitém momentě jsem si uvědomil, že se společnosti sice daří skvěle a vydělává velké peníze, já jsem ale přepnul na autopilota.

Čas na další revoluci?

Přesně. Tentokrát jde ale o revoluci v přístupu, ve společnosti jako takové se nic nezměnilo. Je to jako s rybářem, jenž celý život pluje od jednoho ostrova k druhému. Samozřejmě že musí umět navigovat a předpovídat počasí a občas se u toho i pořádně nadřít. Celou dobu však přesně ví, kam ho jeho plavba zavede. To nemám rád. Chtl jsem nás dostat pryč z této komfortní zóny. Špetka nejistoty k životu patří, dělá ho to sexy a vzrušujícím, miluji to. Takové zvíře já prostě jsem. ■